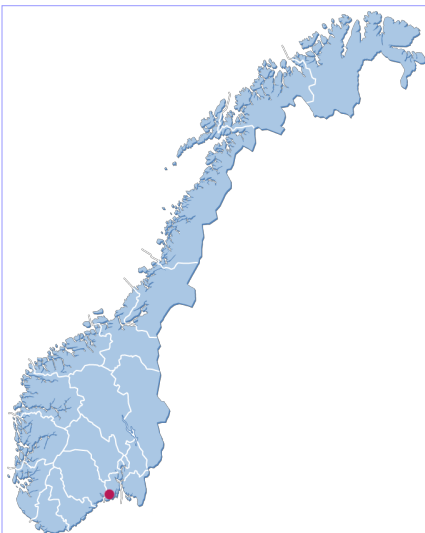
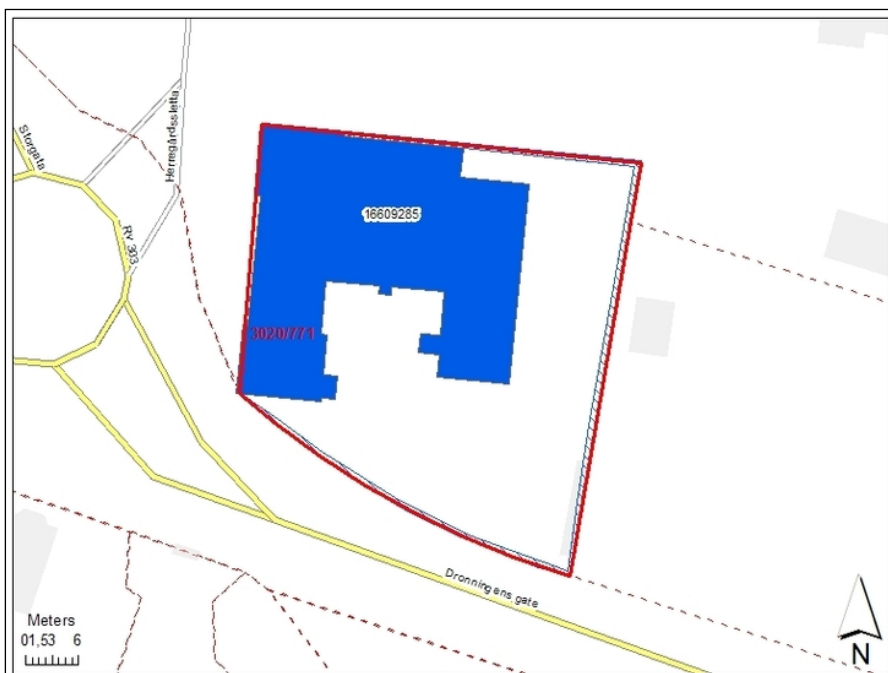

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Vestfold
 Kommune: 709/Larvik
 Opprinnelig funksjon:
 Nåværende funksjon:
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 3

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
8509	FENGSELSFLØY M/UTBYGG	1862	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	16609285	20/771
8511	FORBYGNING	1862	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	16609285	20/771
8510	MELLOMBYGG	1864	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	16609285	20/771

Vern kompleks

Formål: Formål med fredningen er å sikre Larvik fengsel som et verdifullt kulturminne knyttet til den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene, og som uvanlig godt bevart og lesbar representant, både interiør- og eksteriørmessig, for arkitektene Schirmer og von Hanno's typetegninger.

Begrunnelse: Med hjemmel i lov om fengselsvesenet av 1857, ble det i de påfølgende tiårene oppført 56 distriktsfengsler med 800 fangeplasser. Larvik fengsel er et av dem. Fengselet fremstår i stor grad som opprinnelig, uten større strukturelle eller eksteriørmessige endringer, verken i forbygning, cellebygning, mellomgang eller luftegård. Også av interiører er det mye originalt.

Omfang: Fredningen omfatter bygningenes eksteriør og planløsning i forbygningens 1. etg, hele cellebygningen og mellombygningen, samt opprinnelige deler av interiør i de samme bygningene. Fredningen omfatter også den opprinnelige luftegården.

Beskrivelse kulturmiljø

Larvik fengsel.

Larvik fengsel består av fire bygninger: Forbygning, mellomgang og cellebygning fra 1862, og en nyere garasje.

Fengselet ligger noe tilbaketrukket fra byen, på en høyde ved innkjøringen til Larvik sentrum.

Med hjemmel i lov om fengselsvesenet av 1857, ble det i de påfølgende tiårene oppført 56 distriktsfengsler med 800 fangeplasser. Etter loven skulle hvert fengselsdistrikt ha minst ett distriktsfengsel som kunne romme samtlige straffanger i distriktet. Hver fange skulle ha sin egen celle, og det var uttrykkelig bestemt at de under fengselsoppholdet skulle holdes i enerom utelukkende fra samkvem med andre enn dem som hadde gjøremål i fengselet på embetets vegne (jf. O.A. Wister i Enkelte trekk fra norsk fengselshistorie). Prinsippet fra Botsfengselet om isolasjon av de innsatte ble dermed videreført. Arkitektene Schirmer og von Hanno utarbeidet typetegninger som mange av disse såkalte 1860-fengslene er oppført etter. Typetegningene omfatter en cellebygning, en forbygning med rettsal og bolig, og en mellomgang som forbinder de to. Larvik fengsel er ett av disse distriktsfengslene og oppført etter typetegningene. Det er likt Eidsberg fengsel.

Larvik fengsel ble oppført i 1862, og bestod da av en cellebygning i to etasjer, en halvannen etasjes forbygning med rettsal og bolig, og mellomgang med luftegård på den ene siden.

Larvik fengsel har i dag 16 soningsplasser.

Forbygningen har gjennomgått en funksjonsendring fra det opprinnelige. I forbygningen der leiligheten opprinnelig var er det i dag administrasjon og personalrom. I de tidligere rettslokalene holder arbeidsdriften og skolen til. Mellomgangen fungerer fortsatt som forbindelse mellom forbygningen og cellebygningen. Cellebygningen brukes som opprinnelig, men en celle og del av cellegangen er bygget om til vaktrom.

Fengselets luftegård har opprinnelig plassering mellom forbygning, mellomgang og cellebygning. Luftegårdens fjerde vegg er en mur, muligens opprinnelig. Luftegården har gittertak, asfaltdekke og nytt tak over deler av gården.

Området som fengselet ligger i er oppe til vurdering i Larvik kommune mht vern.

Eiendomshistorikk

Verneverdige bygg

Byggnr: 8509
GAB nr: 16609285
Navn: FENGSELSFLØY
M/UTBYGG
Oppført: 1862

Byggnr: 8511
GAB nr: 16609285
Navn: FORBYGNING
Oppført: 1862

Byggnr: 8510
GAB nr: 16609285
Navn: MELLOMBYGG
Oppført: 1864

Forbygningen og cellebygningen. Sett fra syd. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngang. Sett fra vest. Foto: Terje Weber.

Forbygning, fasade mot Herregårdsveien. Opphavsrett: Statsbygg.

Forbygning, hjørne Herregårdssletta/Dronningensgate. Opphavsrett: Statsbygg.

Anlegget sett fra Dronningensgate. Forbygning til venstre, cellebygg til høyre. Opphavsrett: Statsbygg.

Cellebygning sett fra sørøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Mur mot Herregård. Sett fra nordøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot Herregården, mur til luftegård. Opphavsrett: Statsbygg.

Bakgården sett fra sørøst. Forbygning til venstre, cellebygning til høyre.
Foto: Terje Weber.

Cellebygning. Inngang fra bakgård. Mellombygg til venstre. Sett fra sørvest.
Foto: Terje Weber.

Garasje i bakgård. Forbygning i bakgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

Luftgårdens mur mot nord. I bakgrunnen forbbygningen. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8509 FENGSELSFLØY M/UTBYGG

Kompleks 2581 LARVIK FENGSEL

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSORG REG. SØR
GAB nr:	16609285
Gnr/bnr:	20/771
Oppført:	1862
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Typetegninger av Schirmer og von Hanno
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Annet vern: Registrert med antikvarisk verdi i kommunedelplan. Pågående verne vurdering i forbindelse med omregulering til spesialområde for bevaring.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Cellebygningens eksteriør fremstår som opprinnelig, men også her er den mest værutsatte ytterveggen pusset og malt. Vinduene som vender mot forbygningen er originale, mens cellevinduene som er på motsatt vegg er nyere. Strukturen i cellebygningen er hovedsakelig som opprinnelig. Unntaket er at en celle og del av cellegangen i første etasje som er tatt i bruk til vaktrom, og loftet som er bygget om fra tre verkstedsrom til et felles spiserom med kjøkken og botrening. Av opprinnelig interiør er trappene, galleri med bjelker og rekkverk bevart.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Larvik fengsel som representant for den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene.
Begrunnelse:	Cellebygningen på Larvik fengsel er et av de best bevarte 1860-fengslene av de som fortsatt eksisterer i dag.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriør, planløsning og originale elementer i interiør: dører, vinduer, listverk og trapper.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

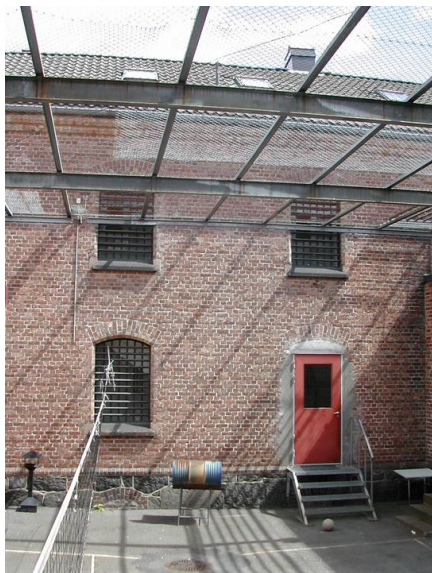
Cellebygning sett fra sørøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Sett fra øst. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

BYGNING 8509 FENGSELSFLØY M/UTBYGG

Kompleks 2581 LARVIK FENGSEL

Sett fra luftegård. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Detalj fra luftegård. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Cellegang. Sett fra nord. I bakgrunnen trapp opp til loft. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalj, gelender i galleri. Opphavsrett: Statsbygg.

Celle, mot dør. I bakgrunnen utgang til luftegård og trapp. Opphavsrett: Statsbygg.

Celle. Vindu mot øst. Opphavsrett: Statsbygg.

Trapp i cellefløy. Opphavsrett: Statsbygg

Opprinnelig vindu. I bakgrunnen mellombygg. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig vindu. Opphavsrett: Statsbygg.

I kjelleren. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8511 FORBYGNING

Kompleks 2581 LARVIK FENGSEL

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSORG REG. SØR
GAB nr:	16609285
Gnr/bnr:	20/771
Oppført:	1862
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Typetegninger av Schirmer og von Hanno.
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Annet vern: Registrert med antikvarisk verdi i kommunedelplan. Pågående verne vurdering i forbindelse med omregulering til spesialområde for bevaring.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Forbygningens eksteriør fremstår i stor grad som opprinnelig uten vesentlige endringer i fasaden bortsett fra en vegg som er pusset og malt og vinduer satt inn i taket. Mye av strukturen i bygningen er bevart, med opprinnelig rominndeling i inngangspartiet, rettslokalene og deler av boligen. Av opprinnelig interiør er trapper, vinduer i 2. etasje (og ett i første etasje), dører, gerikter, listverk og ringeklokke.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Larvik fengsel som representant for den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene.
Begrunnelse:	Forbygningen på Larvik fengsel er et av de best bevarte og mest opprinnelige av 1860-fengslene.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriør, planløsning og originale elementer i interiør: dører, vinduer, listverk og trapper. Fredningen omfatter også den opprinnelige luftegården og fengselsmuren.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Forbygning. Hovedfasade. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangsdør. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8511 FORBYGNING

Kompleks 2581 LARVIK FENGSEL

Sett fra nord. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Siderisalt mot bakgård. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig rettslokale, nå verksted. Opphavsrett: Statsbygg.

Takdetalj, rettslokale. Opphavsrett: Statsbygg.

Forgang til rettslokale. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig trapp i forbygning. Opphavsrett: Statsbygg.

Kontor. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Lofte. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Kjeller. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Kjellervindu. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

BYGNING 8510 MELLOMBYGG

Kompleks 2581 LARVIK FENGSEL

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSORG REG. SØR
GAB nr:	16609285
Gnr/bnr:	20/771
Oppført:	1864
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Typetegninger av Schirmer og von Hanno.
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Annet vern: Registrert med antikvarisk verdi i kommunedelplan. Pågående verne vurdering i forbindelse med omregulering til spesialområde for bevaring.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Mellomgangen er eksteriørmessig godt bevart, men også her er en av veggene pusset og malt. Mellomgangen har påbygg som bare i liten grad endrer det opprinnelige utseende (taket er løftet på et parti). Vinduene er det gjort en del med. Noen er flyttet, blendet og nye satt inn. Også døren ut til luftegården er blendet, men trappen er bevart. Også trappen ut i gårdsrommet på mellomgangens andre side er bevart, men her er dør og trapp i bruk. Innvendige flater i mellomgangen er nye (?). Døren inn til cellebygningen er ny, mens den inn til forbygningen er opprinnelig.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Larvik fengsel som representant for den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene.
Begrunnelse:	Mellombygget på Larvik fengsel er, som resten av fengselet, godt bevart i sin originale form.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriør, planløsning og originale elementer i interiør: dører, vinduer og listverk.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Mellombygning sett fra syd. Opphavsrett: Statsbygg.

Mellomgang. Trapp ned til kjeller i forbygning til venstre. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8510 MELLOMBYGG

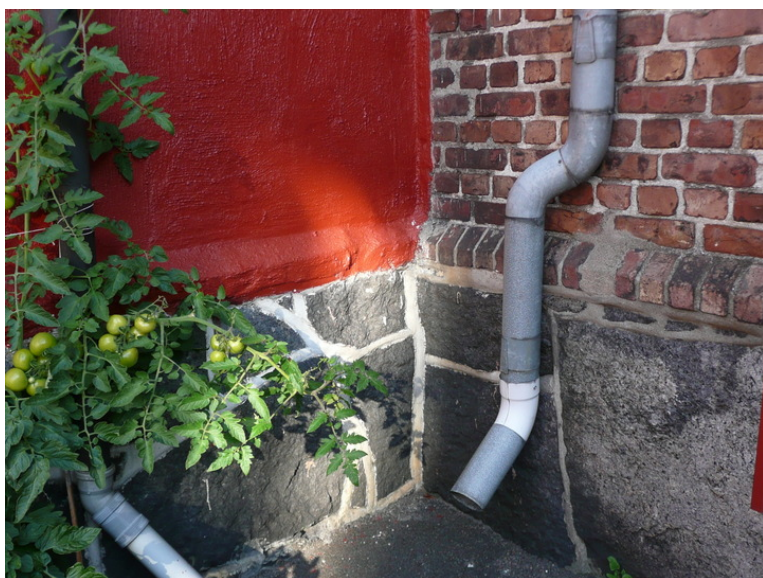
Kompleks 2581 LARVIK FENGSEL

Mellombyggets nordfasade. I bakgrunnen cellefløy. Opphavsrett: Statsbygg.

Mellombyggets nordfasade, med forbygning i bakgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

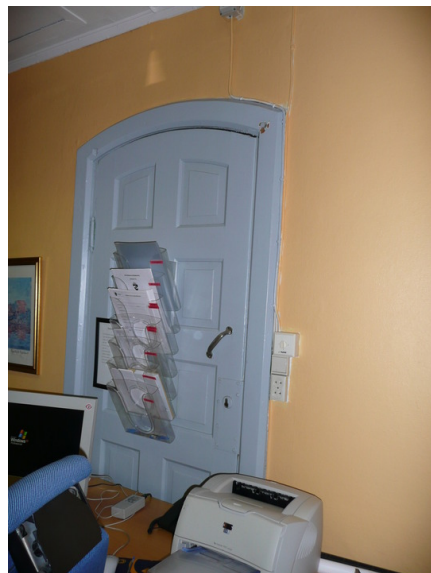
Grunnmur, detalj. Mellombygg til venstre, cellebygg til høyre. Opphavsrett: Statsbygg.

Over mellombygg sett fra cellefløy. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Mottakelsen Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Opprinnelig dør i kontor, nå mottakelse. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig dør i kontor, nå mottakelse. Opphavsrett: Statsbygg.

I mellomgangen. Opphavsrett: Statsbygg.

Vindu i mellombygg. Mot luftetgård. Opphavsrett: Statsbygg.

Kjeller Opphavsrett: Kriminalomsorgen.